

Poznań, 6 września 2018r.

Dr hab. Maciej Łakomy
Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego w Poznaniu
Dziedzina: sztuki muzyczne
Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Akademia Muzyczna w Krakowie
Dziekan Wydziału Instrumentalnego
wpłynęło dnia ...17.09.2018
nr zal.

mgr Małgorzata Krowicka

RECENZJA

**w postępowaniu habilitacyjnym dr. Jakuba Urbańczyka
w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie instrumentalistyka**

Zleceniodawca recenzji:

Zlecenie podjęte w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych z dnia 27 kwietnia 2018 roku, na podstawie artykułu 18a ust.5 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14.03.2003 roku, z późniejszymi zmianami, powołującą komisję habilitacyjną do przeprowadzenia postępowania habilitacyjnego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka dla pana dr. Jakuba Urbańczyka. Postępowanie zostało wszczęte przez Centralną Komisję w dniu 19 kwietnia 2018 roku, na wniosek zainteresowanego z dnia 25 lutego 2018 roku.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie pisma, informującego o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta Komisji Habilitacyjnej, powołanej do oceny osiągnięć pana dr. Jakuba Urbańczyka, została dołączona następująca dokumentacja:

- oświadczenie współwykonawcy
- wniosek o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego
- odpis dyplomu potwierdzającego uzyskanie tytułu doktora
- autoreferat w języku polskim
- autoreferat w języku angielskim
- wykaz i opis dorobku twórczego, naukowego i artystycznego po uzyskaniu tytułu doktora
- kopie plakatów, programów koncertowych, podziękowań itp.
- płyta CD *Lebedjew, Williams, Szwed, Gregson*

Podstawowe dane o habilitancie:

Dr Jakub Urbańczyk urodził się 17 kwietnia 1981 roku w Bytomiu. Jest laureatem konkursów muzycznych: Międzynarodowego Konkursu Instrumentów Dętych Blaszanych w Jastrzębiu Zdroju (wyróżnienie w 1990 roku oraz III Nagroda w 2000 roku), Makroregionalnego Przesłuchania Zespołów Kameralnych w Tarnowskich Górach (I Nagroda kolejno w latach 1998, 1999 oraz 2000). W latach 2000 - 2005 studiował w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. W trakcie studiów otrzymał dwukrotnie I Nagrodę na Ogólnopolskim Konkursie Zespołów Kameralnych w Warszawie (2001 oraz 2003), wyróżnienie na Międzynarodowym Konkursie Instrumentów Dętych Blaszanych w Gdańsku (w roku 2002) oraz II Nagrodę na Konkursie Instrumentów Dętych Blaszanych o stypendium YAMAHA w roku 2003. W 2005 roku uzyskał tytuł magistra sztuki w zakresie gry na tubie. Tytuł jego pracy dyplomowej brzmiał: *Wpływ wybitnych wirtuozów tuby na rozwój i rozpowszechnienie tego instrumentu na świecie*. W 2002 roku, w trakcie studiów podjął pracę na stanowisku muzyka orkiestrowego, tubisty w Narodowej Orkiestrze Polskiego Radia w Katowicach. Od dnia 1 października do dziś zatrudniony jest na stanowisku starszego wykładowcy na Wydziale Instrumentalnym Akademii Muzycznej im. K. i .G. Bacewiczów w Łodzi. 1 października 2007 roku rozpoczął trwającą do dziś współpracę z Akademią Muzyczną w Krakowie, prowadząc w niej jako asystent klasę tuby. Stopień doktora sztuki muzycznej w dziedzinie artystycznej instrumentalistyka otrzymał w dniu 27 maja 2015 roku poprzez nadanie uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Krakowie. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Tuba jako instrument wirtuozowski. Aspekty techniczne i wykonawcze w wybranej literaturze Krzysztofa Pendereckiego, Henryka Mikołaja Góreckiego i Andrzeja Kurylewicza*.

Ocena autoreferatu:

W przedstawionym w językach polskim i angielskim autoreferacie dr Jakub Urbańczyk zamieszcza szczegóły dotyczące swego wykształcenia, oraz dotychczasowego zatrudnienia w instytucjach kultury, sztuki i nauki. Następnie przedstawia kolejne akapity dotyczące swej niezwykle bogatej działalności tytułują je kolejno:

- Edukacja
- Muzyk orkiestrowy
- Działalność solistyczna
- Kameralistyka
- Dydaktyka

Główną część autoreferatu stanowi opis osiągnięcia wynikającego z podstawy prawnej (art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zmianami), którym zgodnie ze wskazaniem habilitanta jest płyta CD *Lebedjew, Williams, Szwed, Gregson*. W końcowej części autoreferatu habilitant przedstawia koncepcję stworzonej przez siebie strony internetowej *tubista.pl* oraz opisuje swą działalność w Polskim Stowarzyszeniu Puzonistów i Tubistów. Do autoreferatu dołączone zostały wykazy działalności artystycznej, naukowej, pedagogicznej oraz nagród i wyróżnień uzyskanych po otrzymaniu tytułu doktora.

Ocena wskazanego osiągnięcia naukowego:

Dr Jakub Urbańczyk wskazał jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę rozpatrywanego wniosku o nadanie stopnia doktora habilitowanego dzieło o tytule: *Lebedjew, Williams, Szwed, Gregson*, wydane jako płyta CD w 2018 roku przez wydawnictwo DUX pod numerem katalogowym 1051. Nagrania dokonano w Sali Koncertowej Narodowej Orkiestry Polskiego Radia w Katowicach. Za reżyserię, realizację dźwięku, montaż oraz mastering odpowiadał Wojciech Marzec. Na płycie zarejestrowano 4 kompozycje:

1. Alexej Lebedjew (1924 – 1993) - *Koncert na tubę nr 1*
2. Ralph Vaughan Williams (1872 – 1958) – *Koncert na tubę*
3. Józef Szwed (1929 – 2006) – *Sonatina*
4. Edward Gregson (1945 -) – *Koncert na tubę*

Habilitantowi towarzyszy Mirella Malorny – Konopka realizująca we wszystkich kompozycjach partię fortepianu.

Pierwszym utworem znajdującym się na płycie jest *Concerto No.1* Alexeja Lebedjewa. Utrzymane w neoromantycznym stylu odwołuje się do liryki wokalne XX wieku. I to właśnie ten aspekt może na słuchaczach wywrzeć największe wrażenie. Habilitant w tej właśnie kompozycji ukazuje tubę w jej lirycznym obliczu. Wykonuje cały utwór z niezwykłą swobodą techniczną, lekkością i zrozumieniem frazy, operując przy tym szeroką paletą agogiczną. Kolejnym utworem jest *Koncert na tubę* Ralpa Vaughana Williama. Jako jeden z najważniejszych utworów literatury tubowej pojawia się niezwykle często w obowiązkowym repertuarze międzynarodowych konkursów muzycznych oraz przesłuchań konkursowych w orkiestrach symfonicznych. Habilitant wraz z towarzyszącą mu pianistką prezentują trzy oblicza tej kompozycji. W pierwszej części słyszymy niezwykle selektywną artykulację, szeroki wachlarz artykulacji i bogatą paletę dynamik. Część drugą cechuje szlachetna barwa dźwięku habilitanta, oraz frazowanie nawiązujące do wokalne techniki *bel canto*. W części trzeciej dr Urbańczyk po raz kolejny ukazuje swoje niezwykle możliwości wykonawcze. Liczne, szybkie figuracje oparte niejednokrotnie na chromatyce przedstawione są przez habilitanta w sposób niezwykle czytelny i rytmiczny. Całość kompozycji charakteryzuje się dużym kunsztem wykonawczym i przedstawiona została w jednoznacznie wirtuozowskiej odsłonie. Na specjalną uwagę zasługuje kompozycja polskiego kompozytora Józefa Szweda – *Sonatina*. Jest to kolejny utwór polskiego kompozytora na tubę zarejestrowany przez dr Urbańczyka na płycie CD. W poprzednim projekcie nagraniowym zarejestrował bowiem kompozycje Krzysztofa Pendereckiego, Henryka Mikołaja Góreckiego i Andrzeja Kurylewicza. Tak duża dbałość habilitanta o promowanie polskiej literatury na tubę zasługuje na uznanie. *Sonatina* Józefa Szweda to dzieło oparte na rozszerzonej harmonii dur – moll, wymagające zarówno pod względem technicznym, jak i interpretacyjnym. Wersja prezentowana przez dr Urbańczyka na płycie (będąca jednocześnie prawykonaniem utworu) jest gruntownie przemyślana, spójna i logiczna wyrazowo. Nie pozbawia to jednak wykonawcy niezwyklej lekkości i wirtuozerii wykonawczej. Ostatnim utworem umieszczonym na płycie CD jest *Koncert na tubę* Edwarda Gregsona, zaliczany (podobnie jak kompozycje Lebedewa i Williama) do kanonu literatury tubowej XX wieku. Podobnie jak w przypadku poprzednich kompozycji wykonany jest z niezwyklej kunsztem dotyczącym kształtowania frazy i z wirtuozerią cechującą najlepszych instrumentalistów.

Podsumowując, bez wątplenia całość projektu ukazuje tubę w nowej roli. Jawi się ona jako instrument niezwykle lekki, bardzo ruchliwy, dysponujący w rękach wytrawnego muzyka paletą barw i dynamik. Bardzo wysoko należy ocenić już sam dobór repertuaru, na który składają się zarówno pozycje o światowej renomie, jak i prawykonanie utworu polskiego kompozytora. Całość nagrań cechują: nieskazitelna intonacja, przejrzysta, zróżnicowana artykulacja, piękne i wyrównane

brzmienie oraz niespotykana, imponująca lekkość gry a także znakomite wycucie stylu i charakteru poszczególnych utworów wywodzących się z różnych kręgów kulturowych. Wystawia to panu dr. Jakubowi Urbańczykowi jak najlepsze świadectwo. Tym samym uważam, że habilitant jako swoje szczególne osiągnięcie artystyczne przedstawił dokonanie wybitne, ukazujące fagot w zupełnie nowej roli. W pełni dowiódł swych wysokich kompetencji muzycznych i tym samym spełnił wymagania określone w art. 16 ust. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zmianami).

Osiągnięcie artystyczne dr. Jakuba Urbańczyka przyjmuję.

Ocena osiągnięć artystycznych:

Dr Jakub Urbańczyk prowadzi bardzo aktywną działalność artystyczną zarówno w kontekście solowym, jak i kameralnym czy orkiestrowym. Jako solista, po uzyskaniu tytułu doktora wystąpił dziewięciokrotnie z repertuarem na tubę i fortepian. W porównaniu z instrumentami o zdecydowanie dłuższej historii wykonawczej, instrumenty dęte (a w szczególności tuba) zdecydowanie rzadziej prezentowane są na estradach sal koncertowych w odsłonie solistycznej. 9 występów na przestrzeni dwóch i pół roku zasługują więc na uznanie i ukazują bardzo mocną pozycję artystyczną, jaką wśród polskich tubistów pan Jakub Urbańczyk wypracował sobie w ostatnich latach. W zgłoszonej dokumentacji habilitant przytacza listę 15 koncertów muzyki kameralnej. Są to zarówno występy z kwintetem instrumentów blaszanych, jak i szerszym składem instrumentalnym. 4 występy habilitanta miały miejsce podczas koncertów pedagogów Katedry Instrumentów Dętych Blaszanych Akademii Muzycznej w Krakowie. Potwierdza to jego zaangażowanie w życie muzyczne Uczelni oraz ciągle budowanie swej pedagogicznej pozycji, zarówno wśród własnych studentów jak i potencjalnych kandydatów na studia.

Mając okazję wielokrotnie przysłuchiwać się występom solowym pana dra Urbańczyka, każdorazowo zaskakiwał mnie swą niezwykle kulturą dźwięku, klarowną koncepcją frazy i wirtuozerią techniczną. Te elementy cechują najlepszych instrumentalistów na międzynarodowym rynku muzycznym. Dzięki nim każdy jego występ nacechowany był również trudną do wy tłumaczenia, lecz nadzwyczaj silnie odczuwalną przez słuchaczy ekspresją. To sprawia, że jego występy solowe cieszą się dużą popularnością i przyciągają szerokie grono odbiorców,

jednocześnie pozwalając na podkreślane wielokrotnie przez habilitanta propagowanie w Polsce tuby jako instrumentu solowego.

Znaczną część artystycznej działalności pana dr Urbańczyka stanowią występy w roli muzyka orkiestrowego. W okresie po uzyskaniu tytułu doktora odbył ich ponad 100 - zdecydowaną większość jako muzyk NOSPR w Katowicach. Na uwagę zasługują również pozostałe realizowane z jego udziałem projekty. Habilitant niezwykle często jest zapraszany gościnnie do udziału w koncertach orkiestr festiwalowych. Jest to jednoznaczne potwierdzenie jego pozycji na polskim rynku muzycznym. Tak duża ilość występów na estradach koncertowych z pewnością pomaga mu w bardziej efektywnym przekazywaniu wiedzy dotyczącej studiów orkiestrowych swym studentom i słuchaczom prowadzonych przez niego kursów mistrzowskich. Konkludując, habilitant prowadzi ożywioną działalność artystyczną, popularyzując w ten sposób tubę w środowisku melomanów i szerokiego wachlarza odbiorców sztuki.

Ocena osiągnięć naukowych:

Poza działalnością koncertową, pan dr Jakub Urbańczyk prowadzi ożywioną działalność naukową. Po uzyskaniu tytułu doktora zintensyfikował swe działania i poprowadził 16 autorskich kursów w zakresie gry na tubie. Jest ekspertem Centrum Edukacji Artystycznej prowadzącym zajęcia w punktach konsultacyjnych CEA. Bez wątpienia ta część jego aktywności zawodowej przełożyła się na zwiększenie liczby studentów w prowadzonej przez niego w Akademii Muzycznej w Krakowie klasie tuby. Habilitant po uzyskaniu tytułu doktora wziął również czynny udział w 6 seminariach i konferencjach naukowych, prowadząc panele dyskusyjne, seminaria metodyczne oraz wygłaszając autorskie wykłady otwarte o tematyce związanej z wykonawstwem muzycznym oraz kontrolą aparatu oddechowego.

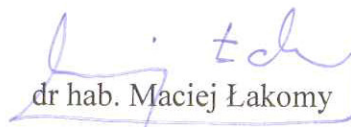
Ocena działalności pedagogicznej:

Działalność pedagogiczna habilitanta zdecydowanie zasługuje na uznanie. Na przestrzeni kilku ostatnich lat zaangażował się w budowanie klas tuby w Akademii Muzycznej w Krakowie oraz Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi. Jego osobiste zaangażowanie i determinacja przyczyniły się również do ustalenia ponad wszelką wątpliwość zasadności prowadzenia samodzielnych klas tuby w polskich uczelniach muzycznych. W minionych bowiem latach regułą było prowadzenie klas tuby przez pedagogów na co dzień związanych z innymi instrumentami (najczęściej z puzonem). Dzisiejsza sytuacja, w której zdecydowana większość polskich uczelni muzycznych posiada samodzielne klasy tuby prowadzone przez pedagogów tego

instrumentu, wynika między innymi z działań popularyzujących ten instrument prowadzonych przez ostatnie kilkanaście lat przez habilitanta. Jego działania widoczne są dla całego środowiska muzycznego, czego dowodem może być jego uczestnictwo w komisjach konkursów krajowych i międzynarodowych. W okresie po uzyskaniu tytułu doktora siedmiokrotnie pełnił rolę jurora. Na co dzień, na poziomie akademickim prowadzi zajęcia z instrumentu głównego, zespołu kameralnego i studiów orkiestrowych. Organizuje dla swych studentów liczne kursy mistrzowskie prowadzone przez światowej sławy tubistów. Lista kandydatów do podjęcia studiów w jego klasie sukcesywnie rośnie, a jego studenci w latach 2015 – 2018 zdobyli łącznie 12 nagród i wyróżnień na krajowych i międzynarodowych konkursach muzycznych. Dodatkowym poświadczeniem jego kompetencji pedagogicznych są zawodowe losy jego absolwentów. Pracują oni na stanowiskach tubistów w Filharmoniach i Operach w Białymstoku, Kielcach, Wrocławiu, Łodzi i Katowicach. 4 absolwentów dr Urbańczyka jest zawodowymi podoficerami w orkiestrach reprezentacyjnych Sił Zbrojnych. Jego nieustanne dążenie do podnoszenia ogólnopolskiego poziomu gry na tubie ma również wymiar wybiegający mocno w przyszłość. 5 jego absolwentów prowadzi klasy tuby na uczelniach muzycznych w Białymstoku, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu i Katowicach. Stanowi to mocną podstawę do tworzenia silnej, jednorodnej metodycznie struktury nauczania. Całość działań dr Jakuba Urbańczyka na gruncie pedagogicznym oceniam bardzo wysoko.

Konkluzja:

W przedstawionej dokumentacji oraz załączonej płycie CD, habilitant jawi się jako wysokiej klasy specjalista w swojej dziedzinie. Przedstawione dzieło habilitacyjne w całej rozciągłości potwierdza ogromny potencjał naukowy i artystyczny kandydata. Po dogłębnym zbadaniu przedstawionego materiału stwierdzam, że wszechstronna działalność pana dr. Jakuba Urbańczyka wnosi znaczący wkład w reprezentowaną przez niego dyscyplinę artystyczną. Nie zgłaszając żadnych zastrzeżeń lub wątpliwości co do zgłoszonego dorobku uważam, że osiągnięcia habilitanta i wysoka jakość artystyczna przedstawionej płyty CD zasługują na najwyższe uznanie. Niniejszym stwierdzam, że dorobek dr Jakuba Urbańczyka jest znaczący i bezsprzecznie spełnia wymagania art. 16 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. (z późniejszymi zmianami) o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki. Całość osiągnięć pana dr. Jakuba Urbańczyka z satysfakcją przyjmuję.

dr hab. Maciej Łakomy

Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego
w Poznaniu